

διαδοχικές στο
αυτοδέκτικο
FORAM

εσωτερικά
των Αμερικανών

Διακεφύ - Διαδραματίζω
Ευρωπαϊκό Αποφασιστικό

Ερ: Στην Ελλάδα υπάρχει σύγκλιση για το αν η Ελλάδα ακολουθεί την ενδεδειγμένη εξωτερική πολιτική. Είναι τα κριτήρια της κυβέρνησης ή της αντιπολίτευσης σωστά. Μήπως δεν αντιμετωπίζουν το πρόβλημα αλλά τη μεταξύ τους διαμάχη;

Απ: Για να προσδιορίσω την αναγκαία ελληνική εξωτερική πολιτική σήμερα θα περιγράψω πρώτα τηλεγραφικά τα χαρακτηριστικά.

1. Η επίσημη αιτία της κρίσης. Η καταπάτηση των κανόνων του διεθνούς δικαίου με την εισβολή Ιράκ στο Κουβέιτ. Η συνακόλουθη προσπάθεια αποκατάστασης της διεθνούς νομιμότητας σύμφωνα με τις αποφάσεις του Ο.Η.Ε. υπό την αιγίδα των Η.Π.Α.

2. Ο διεθνής περίγυρος της κρίσης : α) Η κατάρρευση του διπολικού διεθνούς συστήματος. Η αδυναμία ^{του} ενός πόλου της Σοβιετικής Ένωσης να ασκήσει παρεμβατική εξωτερική πολιτική λόγω συγκυριών και εσωτερικών προβλημάτων.

β) Η επιτάχυνση των προσπαθειών για την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Η ελπίδα ή "απειλή" διαμόρφωσης ενιαίας εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής και ανάδειξης της Ευρώπης ως νέου ρυθμιστικού παράγοντα στην διεθνή σκηνή.

γ) ΝΑΤΟ Η αναζήτηση νέου ρόλου

δ) ΔΑΣΕ "Κλείνει" ένα μέτωπο στον ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο "απονευρώνοντας" ενδεχόμενες εντάσεις

ε) Η.Π.Α. Οι προηγούμενες εξελίξεις δημιουργούν συγκυριακά ένα "κενό εξουσίας" στην διεθνή σκηνή που τις αναδεικνύουν κύριο παράγοντα ή δύναμη στην διεθνή σκακιέρα. Είναι η "ευκαιρία" για να διαμορφώσουν οι ΗΠΑ ένα νέο ηγετικό ρόλο και να τον σταθεροποιήσουν.

στ) Ο αραβικός κόσμος κατακερματισμένος με κάθε είδους εσωτερικά προβλήματα. Το Παλαιστινιακό παραμένει άλυτο. Λίγοι ενδιαφέρονται και πολύ το χρησιμοποιούν. Ένας μικρόκοσμος που περνάει τη φάση των τοπικών ιμπεριαλισμών του.

ζ) Το Ιράκ. Αναζητά ζωτικό ξώρο, ακολουθεί επεκτατική πολιτική, χρησιμοποιώντας ετερόκλητες επιχειρηματολογίες και τακτικές για να εξοπλισθεί και να συσπειρώσει τους μουσουλμάνους

ΗΠΑ ΟΗΕ
Επικρατούντες
ΟΠΣΕΚ

Επικρατούντες

Τώρα είναι
αποφασιστικό
διαδικασίας

να διαμορφώσει ηγετικό ρόλο

Αφού οδήγησε την ιρακινή οικονομία στην χρεωκοπία με επεκτατικό πόλεμο κατά του Ιράν ενθυλάκωσε το Κουβέϊτ γιατί οι σεΐχηδες αρνήθηκαν να πληρώσουν τα λύτρα που απαιτούσε.

η) Το σκηνικό συμπληρώνουν πολιτικά ισχυρές χωρίς πετρελαιο- παραγωγές πηγές (Συρία, Αίγυπτος, Ισραήλ) χώρες και πετρελαιο- παραγωγές χώρες αντίθετα χωρίς ισχυρή πολιτική-κρατική εξουσία (Κουβέϊτ, Σαουδική Αραβία . Στοιχεία σημαντικά για την τόνωση μιάς ανταγωνιστικής - επεκτατικής πολιτικής του Ιράκ. Μέχρι την κατάρρευση του Σάχη του Ιράν, το Ιράν αποτελούσε τον "χωροφύλακα" της περιοχής. Από τη στιγμή που το Ιράν έχασε τον πόλεμο με το Ιράκ ήταν αναμενόμενη η επίθεση στο Κουβέϊτ. Ένα παρόμοιο εγχείρημα του Ιράκ είχε ματαιωθεί το 1960 χάρη στην αγγλική επέμβαση στο πλευρό του Κουβέϊτ.

θ) Τουρκία. Σε αναζήτηση νέου ρόλου για την εξυπηρέτηση του δικού της επεκτατισμού.

ι). Η διεθνής οικονομία. Ανησυχία για
α.α. τον μετά βεβαιότητα αναμενόμενο εξοπλισμό του Ιράκ στην επόμενη διετία - τετραετία με πυρηνικές κεφαλές
β.β. την τύχη των πετρελαίων της περιοχής.

κ. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ανέκμη να διαμορφώσει ενιαία στάση και αποτελεσματική παρέμβαση στην κρίση

Ερ: Οι συνθήκες αυτές σε ποιές πολιτικές οδήγησαν

Απ: Η πολιτική του Ιράκ που από τις μέχρι σήμερα ενέργειες της επιδιώκει την επικράτηση του και την ηγεμόνευση στον αραβικό κόσμο με εμφανή δείγματα προθέσεων αντιπαράθεσης με τον Δυτικό κόσμο και χρήσης του όπλου του πετρελαίου.

Η πολιτική των ΗΠΑ και των δυτικών χωρών που βλέπει να ανα- δύνεται ένας νέος αποσταθεροποιητικός παράγων της διεθνούς τάξης και την δυνατότητα να εκμεταλλευθεί το κενό εξουσίας που έχει δημιουργηθεί.

./..

διατήρηση των
συνόρων - μεία
Διατήρηση των
ισορροπιών
απεριφρασεωσι
οργάνωση
αυτο'αυτο
κατακτησης της
ΟΗΕ
διαδικασίες
καυόνες για
των εργατο
εξοπλισμών
απεριφρασεωσι
απαισιο ισορρο
ωιαυ'ωοιμωρε
καυόνες για
πυρηνικες ΗΠΑ
επ'αυτο
ποικων δια
δουα των
ωκεραία

Και οι δύο πολιτικές ξεπερνούν τα όρια μιάς επιτόπιας σύρραξης ή και δεν περιορίζονται στην αποκατάσταση της διεθνούς νομιμότητας. Και οι δύο πολιτικές τείνουν να αναχθούν σε υπαρξιακό πρόβλημα των φορέων τους.

Για τις ΗΠΑ το δίλημμα είναι : Σύγκρουση τώρα με αυτούς τους όρους ή αύριο με δυσχερέστερους όρους και πυρηνικά εξοπλισμένο Ιράκ. Η απάντηση είναι προφανής. Η χρονικά πιο άμεση λύση είναι και πιο σκόπιμη. ^{και προετοιμάσθηκαν} Οι ΗΠΑ προετοιμάσθηκαν για την σύγκρουση χωρίς ποτέ να επιδιώξουν ειλικρινά να την αποτρέψουν. (Σειρά γεγονότων που καταλήγουν στο τελεσίγραφο της 15ης Ιανουαρίου δημιουργούν την πεποίθηση ότι κύριος στόχος των διαπραγματεύσεων ήταν η προετοιμασία της κοινής γνώμης ή και πρόκληση της κρίσης για να υπάρξει αντίδραση. Ας θυμηθεί κανείς τους άκαμπτους χειρισμούς των ΗΠΑ μετά την είσβολη σε σύγκριση με γκάφα της πρέσβειρας των ΗΠΑ όταν δήλωσε στον ότι οι ΗΠΑ δεν έχουν πρόθεση να αναμειχθούν σε οιαδήποτε εμπλοκή στα εσωτερικά του αραβικού κόσμου. Από την άλλη μεριά το Ιράκ με τη γνωστή σε στρατοκρατικά - δικτατορικά καθεστώτα πολιτική μεγιστοποίηση των παιτήσεων που βασίζεται στην ελπίδα ή κοινή γνώμη του αντιπάλου που θέλει την ειρήνη και είναι αντίθετη με πολέμους θα αποτρέψει την σύρραξη. Ακόμη και σήμερα εκεί υπολογίζει για να κερδίσει "πολιτικά" τον πόλεμο παρατείνοντας κατά το δυνατόν τις εχθροπραξίες. Η σύγκρουση των δύο αυτών πολιτικών είναι η πραγματική αιτία της κρίσης.

Οι προοπτικές : Οιαδήποτε ολοκληρωτική τελεσφόρηση της μιάς ή της άλλης (ΗΠΑ ή ΙΡΑΚ) πολιτικής δεν μπορεί να θεωρηθεί για την Ελλάδα που προβλέπει στην πρόοδο της μέσα από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ως θετική εξέλιξη.

Οιαδήποτε ειρηνευτική παρέμβαση που θα επιδιώκει να αναχαιτίσει την κλιμάκωση και την γενικεύση της καταστροφής, ακόμη και αν πετύχει δεν θα έχει μακροπρόθεσμα αξία εφ'όσον δεν θα μπορεί να αποτρέψει την δημιουργία πυρηνικών κεφαλών στο οπλοστάσιο του Ιράκ. Το πρόβλημα σ' αυτή την περίπτωση θα

αναβληθεί για να επανεμφανισθεί σε άλλη ευκαιρία με διαστάσεις τραγωδίας.

Ερ: Ποιός πρέπει να είναι ο στόχος

Απ: Το ζητούμενο είναι η εξάρθρωση ή αχρήστευση ή η ματαίωση της οπλικής εξέλιξης του Ιράκ στα πλαίσια ενός γενικευμένου κατά το δυνατό στην περιοχή αφοπλισμού, που θα επιδιωχθεί όχι μόνο με στρατιωτικά αλλά κυρίως με πολιτικά μέσα. Ο στόχος αυτός ωστόσο είναι ιδανικός και σχεδόν ανέφικτος στην παρούσα φάση.

Μέσω ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων - παρεμβάσεων τρίτων είναι αδύνατο να οδηγηθούμε σε εθελούσια εκ μέρους του Ιράκ αφοπλισμό στην κλίμακα που είναι επιθυμητή. Πλέον εφικτές - πιθανές είναι οι εξής εξελίξεις :

α.α. είτε κλιμάκωση της παρούσας πορείας μέχρις ολικής πτώσεως του Ιράκ και την γέννηση ενός πολιτικού κενού στον αραβικό κόσμο

β.β. είτε ειρηνευτική παρέμβαση τρίτων που θα οδηγήσει σε μιά ισορροπία τρόμου μεταξύ των δύο στρατοπέδων εύθραυστης και επικίνδυνης, όπως την ζήσαμε στην μεταπολεμική Ευρώπη.

Βεβαίως υπάρχει και το ενδεχόμενο ενός μακρόσυρτου πολέμου τύπου Βιετνάμ με διαδοχικά θέατρα συρράξεων τα οποία όμως και πάλι θα καταλήξουν σε μιά από τις δύο παραπάνω λύσεις.

Η πρώτη εξέλιξη είναι ουσιαστικά επιβολή της πολιτικής ΗΠΑ. Η δεύτερη χωρίς να είναι νίκη Ιράκ ουσιαστικά δεν αποτρέπει την υλοποίηση της αργότερα.

Σε κάθε περίπτωση ο πρωταγωνιστικός ρόλος της Τουρκίας θα παραμένει ισχυρός.

Ένας ευρύτερος στρατηγικός στόχος θα πρέπει πάντα να είναι η αποτροπή της συσπείρωσης του αραβικού κόσμου κατά του δυτικού κόσμου, πράγμα που δεν επιλύεται μόνο με την αποτροπή της εφαρμογής της πολιτικής του Ιράκ. Η συσπείρωση αυτή

Ιστορία
Βαγγιά-Νότιο

μπορεί να προκληθεί ή να ωριμάσει μέσα από κάθε είδους εξελίξεις, ακόμη και αυτής της κατά κράτος ήττας του Ιράκ εφόσον μετά δεν υπάρξουν λύσεις ευρύτερα αποδεκτές από τους λαούς της περιοχής.

Ερ: Ας επανέλθουμε στο αρχικό ερώτημα, ποιά η θέση της Ελλάδας στην κρίση.

Απ: Η θέση της Ελλάδας είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Η διεθνής της θέση είναι εξασθενημένη παρά την αναβάθμισή της λόγω της κρίσης. Η οικονομική της κατάσταση είναι τέτοια που θα υποστεί πολύ πιο επώδυνα τις επιπτώσεις από την κρίση. Το "βαλκανικό μέτωπο" σε αναταραχή με απρόβλεπτες προοπτικές. Η Τουρκία έχει αναβαθμιστεί που σημαίνει ενίσχυση της διεκδικητικής της πολιτικής.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, φυσικό στήριγμα της χώρας είναι εν αδρανεία. Η γεωγραφική της γειτνίαση με τον αραβικό κόσμο δημιουργεί κινδύνους από μιά ευρύτερη ανάφλεξη του χώρου και υποχρέωσης συμμετοχής στις κυοφορούμενες λύσεις. Η Ελλάδα έχει κοινά συμφέροντα με τις χώρες της Κοινότητας και τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες στον περίγυρο των οποίων ανήκει η οικονομία της. Και οι δύο πρωταγωνιστές πολεμούν για το πετρέλαιο. Η Ελλάδα θα πληγεί εξίσου είτε ο Σαντάμ είτε η Αράμκο οδηγήσουν την τιμή του πετρελαίου στα ύψη.

Σε περίπτωση ανάπτυξης τρομοκρατικών ενεργειών που θα μπορούσαν να λάβουν κάποτε και μορφή γενικευμένης αντίδρασης του αραβικού κόσμου κατά του δυτικού, η Ελλάδα είναι "ανοχύρωτη πόλη" πρώτη σε πιθανότητες (κατά τις ΗΠΑ) να γίνει στόχος δράσης.

Οι πολιτικές :

α) Η κυβέρνηση ακολουθεί την γραμμή των ΗΠΑ υπό την κάλυψη των αποφάσεων ΟΗΕ. Επιχείρημα της : Η διεθνής νομιμότητα - η ομοιότητα Κουβέϊτ - Κύπρου - η "συμμετοχή" στην

υπό διαμόρφωση "νέα τάξη" - τα γενικά εθνικά συμφέροντα η αναβάθμιση της Τουρκίας.

β) Η αντιπολίτευση καταγγέλει ως επικίνδυνη την εμπλοκή μας ζητά να τεθεί ή να διασφαλισθεί το Κυπριακό, προτείνει ειρηνευτική παρέμβαση ανασύρει πτυχές που συγκινούν την κοινή γνώμη (επιστροφή Δήμος, τι θα γίνει αν εμπλακεί η Τουρκία με Ιράκ κ.λ.π.) ζητά ουσιαστικά, αναγνώριση των αποφάσεων Ο.Η.Ε. χωρίς ενεργή συμμετοχή της Ελλάδας στην εμπλοκή.

Οι "καθημερινές συγκρούσεις" κυβέρνησης αντιπολίτευσης περι-στρέφονται κυρίως γύρω από την επίλυση του Κυπριακού την ορθότητα χειρισμών - σε σχέση με την κρίση - την σχέση 7 - 10 και την ανατροπή της - την έκταση και τρόπο εφαρμογής διατάξεων ΝΑΤΟ (άρ. 5). Όσο θα σέρνεται ο πόλεμος (ή θα κλιμακώνεται) τόσο θα επιτείνεται η πόλωση της κοινωνίας μας γύρω από αυτές τις θέσεις και η αντιπαράθεση κυβέρνησης - αντιπολίτευσης.

Και οι δύο θέσεις είναι κοντά στην πραγματικότητα ή μέρος της αλλά πάσχουν, τουλάχιστον όσον αφορά τα επιχειρήματα που προβάλλουν. Η Ελλάδα δεν πρόκειται και ακόμη ασπασθεί ολοκληρωτικά την πολιτική των ΗΠΑ να συμμετάσχει σε μία διεθνή διάσκεψη μετά το τέλος του πολέμου με πρωταγωνιστικό ρόλο και να οδηγηθεί σε μία νέα τάξη πραγμάτων όπου θα αναγνωρισθούν όλα τα αιτήματά της. Η συμβολή της Ελλάδας στη "νίκη" των συμμαχικών δυνάμεων θα είναι σε κάθε περίπτωση ελάχιστη και πάντως πολύ μικρότερη εκείνης της Τουρκίας ώστε δεν θα υπάρχει περιθώριο να ζητήσει ουσιαστική αναγνώριση των υπηρεσιών μας.

Η "μάχη" για το Κυπριακό είναι συναισθηματικά φορτισμένη. Το Κυπριακό θα λυθεί ή δεν θα λυθεί κάτω από άλλα σκεπτικά και επιλογές και όχι διότι θα πιέσει η Ελλάδα τώρα ή μετά μία ούτως ή άλλως αναβαθμισμένη Τουρκία μέσω των ΗΠΑ.

Η συμμετοχή στην υπό διαμόρφωση "νέα τάξη" αποτελεί μία νέα "μεγάλη ιδέα" που καρποφορεί θεαματικά στην συντηρητική

Ο ξεροτόπιος
θα δει ο σέρβος
- οίκος, ως το
- να ασεύσει

Παίσιος
Ημύμειαν
Εύων
θα ερεί
οιο' ηνω

και θα ασχισουμε σαν μια δακτυλ βάλει με ει' αναρριταν
οι αι

παράταξη με διάφορες αφέλειες και ανοησίες.

Η σχέση 7 - 10 αποτελεί ή σύντομα θα αποτελεί ψευδοπρόβλημα που ουδόλως θα διασφαλίζει οτιδήποτε.

Κάτω από την επίφαση των διαφόρων αφιμαχιών και επιχειρημάτων διαφαίνεται απλά η απόφαση της κυβέρνησης για ευθυγράμμιση με ΗΠΑ και η απόφαση της αντιπολίτευσης να αρνηθεί έναν ατλαντισμό που στο παρελθόν ελάχιστα απέδωσε.

Ερ: Αυτή είναι η περιγραφή της κατάστασης. Τι πρέπει να γίνει;

Απ: Η Ελλάδα δεν είναι υποχρεωμένη να ασπασθεί τις πολιτικές κάποιου από τους δύο μονομάχους. Αντίθετα δεν πρέπει να είναι ούτε ουραγός των ΗΠΑ ούτε συμπαραστάτης του Σαντάμ Χουσεΐν. Πρέπει να τηρεί ίσες αποστάσεις από ιμπεριαλιστικές και στρατοκρατικές νοοτροπίες που πολώνουν και να προωθεί ουσιαστικές και όχι τυπικές ειρηνευτικές προσπάθειες. Εθνικό συμφέρον της Ελλάδας είναι : η λύση του Κυπριακού, η διασφάλιση της εθνικής ακεραιότητας απέναντι σε κάθε απειλή σήμερα απέναντι στον τουρκικό επεκτατισμό και τέλος η μόνιμη ειρήνη στη Μέση Ανατολή. Η μόνιμη ειρήνη θα της επιτρέψει να αναπτύξει διασυνδέσεις και δραστηριότητες στο χώρο και να αξιοποιήσει την γεωγραφική της θέση στο άκρο της Κοινότητας. Γι' αυτό και χρειάζεται να διατηρήσει και να διευρύνει τις σχέσεις της με τις αραβικές χώρες και όχι τώρα να τις εγκαταλείψει.

Σύμφωνα με τα παραπάνω θα πρέπει να ακολουθήσουμε κατά τη γνώμη μου τις εξής θέσεις και πρακτικές.

α. Σταθερό σημείο αναφοράς πρέπει να είναι η διεθνής νομιμότητα όπως πηγάζει από τους κανόνες του δημόσιου διεθνούς δικαίου (Διεθνείς συμβάσεις - αποφάσεις ΟΗΕ κ.λ.π.)

β. Η στάση της Ελλάδας και η συνεισφορά της δεν μπορεί να είναι δυσανάλογη προς τις αντικειμενικές δυνατότητές της ούτε να οδηγεί σε ανάληψη δυσανάλογων κινδύνων, λόγω της γειτνιασέως της με την Μέση Ανατολή, της γενικότερης οικο-

•/•• *πραγματικότητα του αραβικού*

*Κατανοούμε με
αποκρίσεις των
Αραβών
Ελλάδα
χρησιμότητα
από τις Αραβεί
και με τη δό
αποκρίσεις
και με τη δό
και με τη δό
και με τη δό*

*Επιπλέον δε
αποκρίνει να αρνηθεί οτιδήποτε
μεταφορικά προδράσει
Αραβικοί*

νομικής καταστάσεως της και των ειδικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει στην διεθνή σκηνή.

γ. Η στάση της Ελλάδας δεν μπορεί ^{από τον} να είναι και παντελώς ουδέτερη και να εξαντλείται σε φραστικές δηλώσεις περί ανάγκης αποχωρήσεως του Ιράκ από το Κουβέϊτ. Μπορεί να προσφέρει στα πλαίσια των αποφάσεων του ΟΗΕ στις συνεργαζόμενες δυνάμεις ανθρωπιστική βοήθεια (νοσοκομεία και γιατρούς) όπως ακριβώς στο λαό του Ιράκ, μετά το τέλος των εχθροπραξιών.

δ. Οι αποφάσεις του ΟΗΕ - και οι διατάξεις του ΝΑΤΟ άν τεθεί θέμα εφαρμογής τους - δεν συνεπάγονται αυτόματα και μονοσήμαντη υποχρέωση για συγκεκριμένη δράση. Η Ελλάδα δεν έχει κανένα λόγο ^{να συμπερασταθεί} στην Τουρκία. = ουμ

ε. Αν η στρατιωτική παρέμβαση των ΗΠΑ υπό την κάλυψη αποφάσεων ΟΗΕ είναι η μόνη εφικτή στρατιωτική παρέμβαση λόγω συμβατικής αδυναμίας ΝΑΤΟ ή Ε.Κ. ή Δ.Ε.Ε. να παρέμβουν, δεν ισχύει το ίδιο για την πολιτική παρέμβαση.

στ. Η Ελλάδα θα πρέπει να πιέσει για την πολιτική δραστηριοποίηση της Ε.Κ. κατά την παρέμβαση της τελευταίας για την επίλυση της κρίσης. //

ζ. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει να προσφύγει σε κάθε είδους πολιτικές πρωτοβουλίες απέναντι στον Αραβικό κόσμο, προκειμένου να επιτευχθεί όχι μόνο η έξοδος από την κρίση Περσικού αλλά να διασφαλισθεί μακροχρόνια ειρήνη στην περιοχή. Στόχος θα πρέπει να είναι ^{επιχειρήσει} ο αποπλιτισμός ^{κατα την} κατά τα πρότυπα της Δ.Α.Σ.Ε. η επίλυση του Παλαιστινιακού και του Κυπριακού και ένα μονιμότερο σχήμα, ένας περιφερειακός οργανισμός, ο οποίος θα φροντίζει για σταθερότητα στην περιοχή. Μιά τέτοια λύση θα μειώσει τη σημασία της Τουρκίας. Η Συρία και το Ιράν θα μπορούν να δρουν εξισορροπητικά και θα είναι αντί της Τουρκίας σε τοποτηρητές της περιοχής. Ο ΟΗΕ και πάντως οι ΗΠΑ θα έχουν μιά μόνιμη παρουσία στην περιοχή ώστε να μην χρειάζονται την Τουρκία ως χωροφύλακα.

η. Στα πλαίσια της εκπόνησης και διαπραγμάτευσης μιάς ευρύτερης συμφωνίας ειρήνης θα πρέπει να γίνει και μιά

Πρέπει να είναι

Μαθησιακά θέματα Διαδοεφια στο Παλαιστινιακό

Κανονικά θέλει εαυτούς συμφωνίες και και αλληλεγγύη Παλαιστινιακό

Πώς θα ελεγχθεί η κατάσταση στην περιοχή για την ειρήνη

συμβολομειοποιείται διακρίνει

με τη συμμετοχή των χωρών

προσπάθεια διεύρυνσης της οικονομικής και τεχνικής συνεργασίας με τις αραβικές χώρες.

θ. Προοπτικές τελεσφόρησης μιάς τέτοιας πρωτοβουλίας θα υπάρξουν εφόσον διαφανεί στη Βαγδάτη μιά εξέλιξη ολοκληρωτικής ήττας της και καμφθεί το ηθικό της.

ι. Στις άμεσες προτεραιότητες της Ελλάδας πρέπει να είναι η πολιτική και οικονομική ενίσχυση του εσωτερικού της μετώπου προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα οιασδήποτε εξωτερικής πολιτικής και αντιμετώπισης των αναπόφευκτων συνεπειών της κρίσης.

κ. Η αντιμετώπιση των ελληνοτουρκικών σχέσεων δεν μπορεί πλέον να έχει ως κύριο σημείο αναφοράς την σχέση 7 - 10. Το βάρος της προσπάθειας μας θα πρέπει να είναι η άρση των αιτίων που προκάλεσαν τις ανάγκες του 7 - 10. Η ελληνική πολιτική θα πρέπει να πείσει ότι οι ελληνοτουρκικές επιρροές θέτουν σε κίνδυνο μιά συνολική ρύθμιση στη νοτιο-ανατολική λεκάνη της Μεσογείου σπάνε ένα κρίκο κρίσιμο στη συνοχή και ως εκ τούτου τα ελληνοτουρκικά και κυρίως το Κυπριακό θα πρέπει να συνυπολογιστούν στις διαφαινόμενες ρυθμίσεις των επιρροοτήτων στη Μέση Ανατολή.

Ερ: Η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει στραφεί αποκλειστικά σχεδόν στο θέμα του Κόλπου. Είναι αυτό σωστό;

Απ: Όχι βέβαια. Παράλληλα προχωρούν εξελίξεις που μπορούν στα επόμενα χρόνια να έχουν σημαντικές συνέπειες για τη χώρα μας. Η φυγή εκατομμυρίων κατοίκων από την Ανατολική Ευρώπη και τη Σοβιετική Ένωση, οι εθνικές αντιπαραθέσεις ιδίως στη γειτονική Γιουγκοσλαβία, ο ισλαμισμός στην Αλβανία μπορούν να δημιουργήσουν δυσεπίλυτα προβλήματα. Η δημόσια διοίκηση δεν αποδείχθηκε ικανή τις μέρες που πέρασαν να μεριμνήσει για μερικές χιλιάδες ομογενείς που πέρασαν τα σύνορα από την Αλβανία. Τι θα συμβεί εάν υπάρξουν αύριο δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες; Θέλω να υπενθυμίσω, ότι κατά τις εκτιμήσεις των

υπηρεσιών των ΗΠΑ είναι πιθανός ο εμφύλιος πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία στη διάρκεια του έτους. Θα πρέπει γι' αυτό η Ελλάδα να αναπτύξει μιά πολιτική για την αντιμετώπιση της εξέλιξης στην Ανατολική Ευρώπη και να εργασθεί κυρίως στα πλαίσια της Κοινότητας για την εφαρμογή της πολιτικής αυτής.

Ερ : Πώς σχολιάζετε τις πληροφορίες για κεντροδεξιές λύσεις;

Απ : Η αποτυχία της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα του τόπου είναι λογικό να οδηγεί κύκλους της συντηρητικής παράταξης να αναλογίζονται με ποιό τρόπο μπορεί η Δεξιά να ενισχυθεί στη σημερινή κρίση αποτελεσματικά. Η συμμετοχή του ΠΑΣΟΚ στη κυβερνητική ευθύνη θα προφύλασσε τις δυνάμεις της Νέας Δημοκρατίας από παραπέρα φθορά και θα έδινε στην συντηρητική πάντα κυβέρνηση μιά ευρύτερη κοινωνική συμπαράσταση. Το σχήμα αυτό είναι στην πραγματικότητα όχι κεντροδεξιό αλλά δεξιόκεντρο. Ένα τέτοιο σχήμα θα οδηγήσει σε μιά κυβέρνηση μειωμένης αξιοπιστίας και αποτελεσματικότητας.

Η διακυβέρνηση του τόπου από τη Νέα Δημοκρατία είναι αναποτελεσματική όχι μόνο γιατί οι κυβερνώντες δεν είναι ικανοί ή γιατί δεν έχουν εξασφαλίσει ικανοποιητική τεχνική υποστήριξη. Είναι γιατί οι αντιλήψεις τους για την κοινωνική εξέλιξη, την πολιτική ζωή και κυρίως τον τρόπο άσκησης της εξουσίας δεν συμβαδίζουν με τις ανάγκες της εποχής. Όταν η Ν.Δ. αλλάζει το σύνολο της διοίκησης της εκπαίδευσης με συνοπτικές διαδικασίες τραυματίζει κατά τρόπο μόνιμο τη διοίκηση, ενισχύει τον αρριβισμό, ανταμοίβει την ανικανότητα υποσκάπτει την προσπάθεια για καλύτερη παιδεία. Σε ποιά έκταση, το έδειξε η αδυναμία κέλων που τοποθέτησε στις θέσεις να προλάβουν και να ελέγξουν με τη θετική έννοια του όρου τη μαθητική κινητοποίηση. Μιά δεξιόκεντρη κυβέρνηση θα ακολουθήσει την αντίληψη εξουσίας της Ν.Δ. μιά που αυτή θα είναι και ο κύριος συνεταίρος. Στη βάση αυτής της αντίληψης εξουσίας θα πραγματοποιηθεί άλλωστε η συναλλαγή.

Αντικείμενό της θα είναι μόνο και μόνο η νομή της εξουσίας : η κατανομή θέσεων, οι διορισμοί, η μεταχείριση των πολιτικών πελατών. Τα όποια προγράμματα εμφανισθούν θα είναι το φύλλο συκής για να συγκαλυφθεί η κυρίαρχη επιδίωξη, η αναλογική κατανομή των ωφελειών της εξουσίας μεταξύ των συνεταίρων. Ένα τέτοιο σχήμα είναι θεωρητικά δυνατό. Σε ένα τμήμα της αντιπολίτευσης παρά τις φραστικές αντιδεξιές κορώνες επικρατεί η ίδια νοοτροπία με τη Δεξιά, για το πώς ασκείται η εξουσία. Απόδειξη οι διορισμοί που έκαναν συστηματικά ορισμένοι υπουργοί στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Όμως ο κορμός του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να δεχθεί μιά τέτοια συνεργασία. Θα αναιρούσε τους στόχους του κόμματος. Για μας πολιτική που περιορίζεται σε τακτικούς ελιγμούς για την απόκτηση της κυβερνητικής εξουσίας είναι συντηρητική πολιτική. Η αντίληψη πολιτικής όπως εκδηλώνεται με το κράτος παροχών και την ενίσχυση πελατειακών δικτύων μας είναι ξένη. Η συγκροτημένη και συντεταγμένη πορεία προς την ενσωμάτωση της χώρας στο διεθνές περιβάλλον και προς μία δοαφορετική λειτουργία της κοινωνίας δεν πραγματοποιείται με κινήσεις κορυφής και συνεργασίες που αναζωογονούν τις πρακτικές της Δεξιάς που δημιούργησαν τα προβλήματα.

Ερ: Το πρόβλημα δεν είναι θεωρητικό, αλλά πολύ συγκεκριμένο. Μερικοί επιμένουν, ότι υπάρχουν στοιχεία για συνεννοήσεις.

Απ: Θα έπρεπε όποιος έχει στοιχεία να τα παρουσιάσει στη δημοσιότητα. Επειδή όμως κανένας δεν παρουσίασε στοιχεία πιστεύω ότι ο θόρυβος που προκλήθηκε εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό. Προκαλείται από εκείνους που θέλουν να αποτρέψουν την προσοχή της κοινής γνώμης και των στελεχών του κόμματος από τα προβλήματα λειτουργίας του, που θέλουν να αναβαθμισθούν με αριστερή πλειοδοσία που συγκαλύπτει τη συντηρητική τους πρακτική. Ας μη ξεχνάμε ότι το Δεκέμβριο του 1988, όταν η κατακραυγή κατά του τότε αντιπροέδρου της κυβέρνησης Κουτσόγιωργα είχε γενικευθεί, εφευρέθηκε από τους ίδιους κύκλους και τον ίδιο ο κίνδυνος της αποστασίας για να σιγάσει η οποιαδήποτε κριτική.

Ερ: Λέγεται ότι ο πόλεμος του κόλπου πάγωσε την πολιτική αντιπαράθεση. Προβλέπεται ότι η εσωτερική εκεχειρία θα διαρκέσει για πολύ.

Απ: Πιστεύω όχι. Η "ειρήνη του πολέμου" είναι εύθραυστη. Γιατί οι "εκρήξεις" και οι έντονες αντιπαλότητες που χαρακτηρίζουν την ελληνική κοινωνία δεν έχουν επιδερμικές αιτίες. Οφείλονται σε κοινωνική κρίση, στη ζοφερή κατάσταση της οικονομίας, στην αναξιοπιστία του κράτους, στην έλλειψη κύρους των πολιτικών ηγεσιών, στη διογκούμενη κοινωνική δυσαρέσκεια. Οι μαθητικές κινητοποιήσεις οφείλονταν σε παρά πολλούς λόγους που δεν μπορούν να καταγραφούν σε ένα κατάλογο αιτιών, που θα άρει συστηματικά στη κυβέρνηση. Είναι αποτέλεσμα διαδικασιών που διαφεύγουν την ορθολογική σύλληψη αλλά όμως ορθολογικώς.

Στις 11 Μαρτίου αρχίζει η δίκη Κοσκωτά. Εδώ και δύο χρόνια η ελληνική πολιτική ζωή προσδιορίστηκε από το σκάνδαλο και το αίτημα για κάθαρση. Δύο εκλογικές αναμετρήσεις στις οποίες ξοδεύτηκαν δισεκατομμύρια, επικεντρώθηκαν σ' αυτό το θέμα. Ποιό θα είναι το αποτέλεσμα αν στις 11 Μαρτίου βρεθεί ο ένας η ό άλλος τρόπος για να ματαιωθεί ουσιαστικά η δίκη, ή επ' αδριστον αναβολή, ή η παραγραφή, ή ακυρότητα της προδικασίας με το δικαιολογητικό ότι δεν χρειάζεται έξαρση παθών. Η κοινή γνώμη θα θεωρήσει ότι υπάρχει σήψη και συναλλαγή. Το μήνυμα για την κοινωνία θα είναι ότι τα πάντα μπορεί να είναι αντικείμενο κομματικής εκμετάλλευσης και ανενδοίαστης διαπραγμάτευσης.

Εάν μεθαύριο ξεσηκωθούν βίαια οι αγρότες γιατί οι επιδοτήσεις δεν είναι αρκετές, ή οι ελεύθεροι επαγγελματίες απεργήσουν γιατί οι φορολογικές ρυθμίσεις περιορίζουν την ανέλεγκτη φοροαποφυγή θα φταίει ο Κοσκωτάς, η προσπάθεια απελευθέρωσης των χουντικών, οι αναρχικοί ή ψευδοαναρχικοί που τρομοκράτησαν το κέντρο της Αθήνας; Όχι βέβαια με τη σχέση που έχει η αιτία με το αιτιατό. Θα φταίνε όμως όλα ταυτόχρονα γιατί με το

καθένα από αυτά τα γεγονότα το κάθε άτομο εξωθείται να αδιαφορήσει για την κοινωνική ευθύνη του. Το μήνυμα είναι κάθε διεκδίκηση και κάθε μέσο είναι θεμιτό γιατί δεν υπάρχει φραγμός στην παράλογη συμπεριφορά των άλλων. Γιατί να μην υπάρξουν λοιπόν νέες "εκρήξεις";

Ερ: Υπάρχει θεραπεία;

Απ: Θα πρέπει να ξαναμάθουμε το κάθε άτομο, οι κοινωνικές ομάδες και προπαντός η κυβέρνηση ότι έχουμε κοινωνική ευθύνη. Κοινωνική ευθύνη σημαίνει δεσμεύσεις, υποχρεώσεις, διάλογο όπου συναντιώνται και όχι απλώς συνυπάρχουν οι διαλεγόμενοι, σεβασμό σε αξίες που επιτρέπουν και δικαιώνουν την κοινωνική συνύπαρξη.